

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-637905-VII-7020/7022.2/10/ED

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 14.01.2010 r.

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Minister Sprawiedliwości
- Prokurator Generalny RP
Warszawa

szanowny Panie Ministrze

W nawiązaniu do czwartej okresowej wizyty w Polsce Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (zwanego dalej CPT lub Komitetem) oraz zgłoszonych przez jego delegację wstępnych uwag, chciałbym odnieść się do jednej z nich.

Komitet wizytując w 2009 r. jednostki penitencjarne zgłosił swoje zastrzeżenia między innymi do udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności w obecności funkcjonariusza Służby Więziennej. Zgodnie z art. 115 § 7 kodeksu karnego wykonawczego (dalej k.k.w.), skazanemu odbywającemu karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego świadczenia zdrowotne są udzielane w obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego; na wniosek funkcjonariusza lub pracownika więziennego zakładu opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności, świadczenia zdrowotne mogą być udzielane skazanemu bez obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego. Zasady te stosuje się także wobec osoby tymczasowo aresztowanej. Z kolei w świetle art. 115 § 8 k.k.w., skazanemu odbywającemu karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu półotwartego świadczenia zdrowotne mogą być udzielane na wniosek osoby wykonującej świadczenie w obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego, jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo tej osoby.

Komitet zwrócił uwagę, iż obecność funkcjonariusza działu ochrony w trakcie udzielania świadczeń zdrowotnych narusza prawo do tajemnicy medycznej i nie może być zaakceptowana. W poprzednim raporcie CPT, jaki został sporządzony w następstwie wizyty okresowej w Polsce w 2004 r., Komitet wskazywał także, że nawet w przypadku więźniów tzw. niebezpiecznych nie ma usprawiedliwienia dla systematycznej obecności strażników podczas badania wszystkich więźniów zaliczonych do tej kategorii. Obecność funkcjonariusza SW podczas badania medycznego wpływa niekorzystnie na relacje pacjent-lekarz i zwykle jest również niepotrzebna z punktu widzenia bezpieczeństwa. Tym bardziej uwagi te należy odnieść do ogółu osób pozbawionych wolności. Zalecenia te powtórzył Komitet w jednej ze swoich publikacji (Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom. „Merytoryczne” Fragmenty Sprawozdań Ogólnych Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom, Rada Europy, 2003), stwierdzając w nich między innymi, iż poszanowanie tajemnicy medycznej powinno obowiązywać w zakładach karnych tak samo, jak poza nimi. Wszystkie badania medyczne osadzonych (zarówno tuż po przyjęciu, jak i na późniejszym etapie) powinny być przeprowadzane poza zasięgiem słuchu funkcjonariuszy Służby Więziennej, a także poza zasięgiem ich wzroku, chyba że lekarz w danej sprawie zgłosił zastrzeżenie przeciwne.

Tymczasem z doświadczenia przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich, którzy wizytują systematycznie jednostki penitencjarne w ramach działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji wynika, iż w praktyce funkcjonariusze SW są zwykle obecni w trakcie badań lekarskich, mimo że przepisy pozwalają na odstępstwa w tej sprawie. Wynika to niejednokrotnie z obawy personelu medycznego przed zachowaniem osoby pozbawionej wolności. W takiej sytuacji możliwe jest jednak przyjęcie innych rozwiązań, o których wspominał Komitet w swoich dotychczasowych raportach. Zdarza się również, iż drzwi od pokoju, w którym przeprowadzane jest badanie, pozostają otwarte, a oczekujący na wizytę u lekarza inni osadzeni słyszą cały jego przebieg. Mimo, iż w trakcie wizytacji przedstawiciele Rzecznika byli świadkami jednej takiej sytuacji, można przypuszczać, że wobec braku zainteresowania tym problemem ze strony organów nadzoru Służby Więziennej, praktyka taka ma faktycznie miejsce w niektórych zakładach karnych, czy aresztach śledczych.

W tym miejscu warto również zwrócić uwagę, iż omawiane zagadnienie było już przedmiotem wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Sprawiedliwości, z dnia 25 maja 2004 r. oraz 20 lipca 2004 r. (RPO-393877-VII/04).

W związku z powyższym, uprzejmie proszę Pana Ministra o zajęcia stanowiska w przedstawionej sprawie oraz wskazanie planowanych działań w tym zakresie.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich